

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

Mariboegate 13, 0183 Oslo
T: 23 10 39 39
E: post@foreningenfri.no
www.foreningenfri.no

FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold
Mariboegate 13
0183 Oslo

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 Oslo

23.06.2021

Rosa kompetanse skole

Tiltak for økt kompetanse om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i grunnskole og videregående opplæring

Rapport 2020

Innholdsfortegnelse

TILTAKETS NAVN	2
TILTAKETS FORMÅL OG TEMA	2
TILTAKETS BAKGRUNN OG METODE	3
SAMARBEID OG FAGLIG FORANKRING	6
TILTAKETS INNHOLD	9
GJENNOMFØRING	12
MÅLOPPNÅELSE 2020	15
TILTAKETS ERFARINGER - EVALUERINGER 2020 OG VEIEN VIDERE	25
VEDLEGG:	28

TILTAKETS NAVN

Rosa kompetanse skole.

TILTAKETS FORMÅL OG TEMA

FRI's Rosa kompetanse skole er et undervisningstilbud for lærere, andre skoleansatte og lærerstudenter, finansiert siden 2011 av Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet.

Tiltaket har som mål å bidra til at skolen skal være et sted der alle elever, uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, kan være seg selv og samtidig være trygge og oppleve å bli ivaretatt og inkludert.

Dette bidrar vi til gjennom å gi skoleansatte faglig veiledning og undervisning i temaene normer, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, identitetsbasert mobbing og inkluderende praksis. Økt kompetanse gir skoleansatte økt trygghet i møte med tematikken i undervisning, i oppfølging av det psykososiale miljøet til elevene, samt når situasjoner oppstår spontant i klasserom og korridorer. Vår erfaring er at kompetanse og trygghet blant voksenpersonene i skolen kan bidra til å trygge rammene rundt unge mennesker i utviklingen av deres identitet, samtidig som det kan redusere identitetsbaserte krenkelser som mobbing, trakassering og diskriminering.

Til tross for at levekårsundersøkelser fra 2013 viser at lesbiske, homofile og bifile generelt sett har det bedre enn tidligere,¹ har vi fortsatt en lang vei å gå. I 2020 gjorde SSB for første gang en nasjonal undersøkelse som inkluderte spørsmål om seksuell orientering og seksuell tiltrekning. Livskvalitetsundersøkelsen viste at lesbiske, homofile og bifile skårer dårligere på alle indikatorer på subjektiv livskvalitet sammenliknet med befolkningen i alt. I denne undersøkelsen fant man blant annet at 36 prosent av skeive har hatt symptomer på psykiske plager, mens tallet for majoritetsbefolkningen er 18 prosent². Bifile og transpersoner løftes i foreliggende nasjonal og internasjonal forskning som grupper som er spesielt utsatte,^{3,4} og undersøkelser om mobbing og psykisk helse fremhever lhbt-ungdom som en særskilt sårbar gruppe hva gjelder bruk av rusmidler, psykiske plager, mobbing og trakassering.^{5,6,7,8} At skeive elever er en særskilt sårbar gruppe når det kommer til mobbing mv. tydeliggjøres i NOU 2015:2. Også i Utdanningsdirektoratets rundskriv "Skolemiljø Udir-3-2017" tydeliggjøres skolenes skjerpede ansvar overfor særskilt sårbare elever, der seksuell orientering og kjønnsuttrykk fremheves:

"Skolen har et skjerpet ansvar overfor elever med en særskilt sårbarhet, jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 22 og Rt. 2012 s. 146. Slik sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuelle orientering, kjønnsuttrykk,

¹ Anderssen, Norman og Kirsti Malterud, 2013: *Seksuell orientering og levekår*. Bergen: Uni Helse.

² Statistisk sentralbyrå, 2020: *Livskvalitetsundersøkelsen 2020*.

³ van der Ros, J., 2013: *Alskens folk: levevilkår, livssituasjon og livskvalitet for personer med kjønnsidentitetstematikk*. Hamar: Likestillingssenteret.

⁴ Folkhälsomyndigheten, 2015: *Hälsan och hälsans bestämningfaktorer för transpersoner*. En rapport om hälsoläget bland transpersoner i Sverige.

⁵ Roland, Erling og Gaute Auestad, 2009: *Seksuell orientering og mobbing*. Senter for atferdsforskning, Universitetet i Stavanger.

⁶ Hegna, Kristinn, 2007: *Seksuell orientering, mobbing i skolen og psykisk helse*. Tidsskrift for ungdomsforskning 2007, 7(2):85-91.

⁷ Øya, Tormod, 2006: *Ung i Oslo – Lavekår og sosiale forskjeller*. Oslo: NOVA.

⁸ Bendixen, M. og Kennair, L., 2014: *Resultater fra prosjekt Seksuell helse og trakassering i videregående opplæring 2013-2014*. Trondheim: NTNU.

funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar. Skolene må kjenne til at enkelte grupper elever er overrepresentert blant de som krenkes. Det er derfor viktig at skolene følger særskilt med på hvordan disse elevene har på det skolen.”⁹

Skolen har i så måte et flersidig mandat. Det skal både undervises faglig om kjønns- og seksualitetsmangfold i flere fag, samtidig som det skal legges til rette for et læringsmiljø som inkluderer og ivaretar alle, jamfør blant annet Opplæringsloven og sektormålene for grunnopplæringen.

Å bidra til at elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet skal oppleve skolen som en inkluderende arena er et samfunnsansvar. Det er ikke noe den enkelte elev skal måtte ta ansvar for å løse i sin skolehverdag, ei heller et ansvar som kun skal hvile på den enkelte lærer. Ansvaret ligger først og fremst hos skolen og utdanningsmyndighetene. FRI er derfor glade for at tiltaket Rosa kompetanse skole ble bevilget støtte fra Utdanningsdirektoratet også i 2020.

TILTAKETS BAKGRUNN OG METODE

FRI har i femten år planlagt og gjennomført undervisning av profesjonsutøvere gjennom de ulike Rosa kompetanse-tiltakene. Helsedirektoratet finansierer *Rosa kompetanse helse og sosial*, som har som formål å øke lhbt-kompetansen i norsk helsevesen. Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet finansierer *Rosa kompetanse skole* og Kompetansesenter for kriminalitetsforebygging finansierer *Rosa kompetanse justis*, som først og fremst retter seg mot ansatte i politiet. Tiltakene har blitt svært godt mottatt i de ulike sektorene, og Rosa kompetanse har utviklet en metode som høster både nasjonal og internasjonal anerkjennelse. I 2014 etablerte vi også *Rosa kompetanse arbeidsliv* i etterkant av ny diskrimineringslovgivning. Videre ble *Rosa kompetanse barnevern* etablert i 2015, finansiert av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og *Rosa kompetanse barnehage* har siden 2017 mottatt midler fra Helsedirektoratet til å kurse ansatte i norske barnehager.

Rosa kompetanse fokuserer på de mulighetene profesjonsutøvere har til å bety noe spesielt for de menneskene man møter i sin arbeidshverdag, samt på viktigheten av et inkluderende arbeidsmiljø. Vi er kjent for å levere kunnskapsbaserte, praktisk rettede og motiverende kurs. Metodisk jobber vi med utgangspunkt i at de aller fleste ønsker å gjøre jobben sin på best mulig måte, samt at det er den enkelte profesjonsutøver som best kjenner sin arbeidshverdag. Vi kan dermed tilby ulike perspektiver knyttet til hvordan kjønn og seksualitet kan tematiseres i arbeidshverdagen, men det er opp til den enkelte yrkesutøver å velge og bruke disse slik det er mest relevant i den enkeltes profesjon. Profesjonsorganisasjoner og fagfolk innen de ulike yrkesgruppene er tett knyttet opp til tiltakene og sørger for høy faglig kvalitet på kursingen og tiltakenes materiell. Gjennom kunnskapsheving, øvelser og refleksjon ønsker Rosa kompetanse å bidra til at profesjonsutøvere kan tilegne seg de ferdighetene som behøves for å møte lhbt-personer på en åpen og inkluderende måte.

⁹ Utdanningsdirektoratet, 2017: *Skolemiljø Udir-3-2017*

Rosa kompetanse skole

FRI mottok i 2011 midler fra Kunnskapsdepartementet til utprøving av metoden Rosa kompetanse innenfor skoleverket. Det resulterte i et godt evaluert pilotprosjekt der vi holdt kurs for skoleansatte og lærerstudenter i ulike deler av landet. Tiltaket ble videreført høsten 2012. Siden 2016 har vi hatt anledning til å ha to ansatte på tiltaket gjennom året, og grunnet økt tilskudd fra Utdanningsdirektoratet har vi fra høsten 2019 hatt anledning til å ha tre ansatte på tiltaket.

I 2020 var grunnskolelærer Hilde Enger Arntsen tilbake fra foreldrepermisjon i januar og ble tiltaksleder igjen, mens Eivind Bjørkgård Moe som hadde vært fungerende tiltaksleder i Hildes fravær gikk ut i sin foreldrepermisjon på samme tidspunkt. Fra januar 2020 og til mai besto de ansatte på tiltaket derfor av tiltaksleder og rådgiverne Inge Alexander Gjestvang og Marthe Øvrums som ble ansatt i 2019 (beskrivelse av deres fagkompetanse ligger i rapport for 2019). Vi mottok kr. 2 050 000 fra Utdanningsdirektoratet den 25. februar, og den 1. juli fikk vi en ekstrabevilgning på kr. 210 000 slik at samlet sum fra Utdanningsdirektoratet utgjorde kr. 2 260 000. Som de senere årene mottok vi også kr. 413 000 fra Helsedirektoratet, ført i et eget prosjektrengskap. I løpet av 2020 har vi hatt en langtidssykemelding blant de ansatte på tiltaket, og på grunn av dette ansatte vi rådgiver og pedagog Linn Yttervik i en 60 % stilling fra 1. november, der prosentstillingen igjen var delt 50/50 mellom Rosa kompetanse barnehage og Rosa kompetanse skole. Til tross for noe redusert arbeidskapasitet i deler av året, har vi etter vår vurdering likevel oppnådd tilfredsstillende måloppnåelse ved at noen av oppgavene har blitt løst ved hjelp av ressurser fra andre i organisasjonen og fra Rosa kompetanse-teamet.

Første januar fikk vi to nye ansatte på tiltaket, i tillegg til at den sykmeldte arbeidstageren var tilbake på jobb i februar.

Utbruddet av koronaviruset fikk direkte konsekvenser for tiltaket fra og med 11. mars, videre ut året og når denne rapporten skrives er vi alle fortsatt påvirket av ulike smittevernstiltak. Nøyere beskrivelser av dette finnes i rapporten under punktet om gjennomføring.

Siden de første anbefalingene fra helsemyndighetene var at man skulle avlyse alle arrangementer som samlet mange mennesker, ble 9 undervisningsoppdrag avlyst i løpet av kort tid. Vi gikk raskt i dialog med den enkelte oppdragsgiver med tanke på alternative løsninger. I samarbeid med OsloMet gjennomførte vi tre timer og 45 minutter digital kursing for grunnskolelærerstudenter allerede den 16. mars ved hjelp av det digitale undervisningsverktøyet Zoom. Studieleder Ingeborg Krange ga følgende uttalelse om samarbeidet med oss:

«Torsdag 12. mars lukket OsloMet – storbyuniversitetet for all ansikt-til-ansikt undervisning grunnet Corona-viruset. Jeg hadde avtale med Rosa kompetanse og Hilde Enger Arntsen om at hun skulle komme å holde foredrag for avgangstudentene ved lærerutdanningen mandag 16. mars. Oppdraget jeg hadde bedt henne om, fikk over natten behov for en leveranse av et annet format. Hvis forelesningen skulle gjennomføres måtte dette skje digitalt. Enger

Arntsen så ikke dette som noe problem, løste dette på en særdeles god måte, samarbeidet tett med IT-support her på universitetet, og beholdt roen og fokus selv da teknologien måtte endres en time før hun skulle på. Bortimot 130 studenter var med gjennom hele forelesningen, og mange ga svært gode evalueringer i chatten underveis. Vi bruker veldig gjerne Rosa kompetanse og Hilde Enger Arntsen til å holde foredrag igjen enten dette er innenfor det ene eller det andre formatet.»

Til tross for at 2020 har vært et svært utfordrende år for hele samfunnet, og lagt et stort press på sektoren vi retter oss mot, har det vært givende å tilpasse Rosa kompetanse sitt arbeid over i det digitale og oppleve at lærerinstitusjonene og skolene allikevel har prioritert kompetanseheving fra oss. Nærmere vurderinger om digital gjennomføring av kurs i 2020 er beskrevet under måloppnåelse.

Fra å være et lite og ukjent pilotprosjekt i 2011 har Rosa kompetanse skole i løpet av ni år vokst til å bli et etablert tiltak med et godt omdømme i skolesektoren. Det var derfor svært gledelig at det for statsbudsjettet 2021 ble foreslått og vedtatt at Rosa kompetanse skole sikres ett grunntilskudd på kr. 2 000 000 gjennom kapittel 225 og post 75. Dette sikrer forutsigbarhet og kontinuitet for de ansatte og er en viktig anerkjennelse av tiltakets nytteverdi for skolesektoren. For å kunne fortsette å bevare verdifull kompetanse gjennom de ansatte på tiltaket, samt sikre at tiltaket fortsetter å møte den etterspørselen vi opplever fra skolesektoren, ønsker vi at grunntilskuddet økes noe slik at vi ikke er avhengig av tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet for å kunne ha tre fulle stillinger.

SAMARBEID OG FAGLIG FORANKRING

Rosa kompetanses filosofi er at kompetanseheving best skjer dersom den har røtter i den faggruppen man henvender seg til. Det er eksempelvis lærere som kjenner læreres hverdag best. En viktig del av tiltakets oppbygging har derfor vært å etablere samarbeid med profesjonsorganisasjoner og andre organisasjoner med nær tilknytning til skolen. Per dags dato har Rosa kompetanse skole formaliserte samarbeid med Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG), Fagforbundet, Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet, Elevorganisasjonen (EO) og Skolelederforbundet. I 2019 skrev også Skolenes landsforbund under på en formell samarbeidsavtale med oss, et samarbeid vi har ønsket å formalisere gjennom flere år. Alle organisasjonene sitter representert i vår styringsgruppe og de bidrar til utformingen av alt vårt undervisningsmaterieell, samt «godkjenner» dette ved ferdigstilling. Dette synliggjøres ved at de plasserer deres logoer på vårt materieell der dette er hensiktsmessig. Samarbeidene gir oss en unik mulighet til å sikre flere ulike perspektiver på skolehverdagen i vårt arbeid og i vår undervisning.

Rosa kompetanse skoles styringsgruppe består av representanter for ulike yrkesgrupper med tilknytning til skolen, deriblant lærere, lektorer, dosent, professor, mobbeombud, representanter for profesjonsorganisasjoner, lærebokforfattere etc. - med andre ord ytterst skolekompetente og kunnskapsrike folk. Styringsgruppen

bidrar sterkt til Rosa kompetanses faglige forankring. Gruppen gjennomførte tre møter i 2020 i tillegg til mailutveksling ved behov. I annerledesåret 2020 var det ekstra godt å ha mange etablerte samarbeid med de største profesjonsorganisasjonene i Norge, der blant annet Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Pedagogstudentene bidro sterkt til at vi fikk gjennomført så mange digitale undervisningsoppdrag gjennom at de initierte kurs fra oss for sine medlemmer. Nærmere beskrivelse kommer senere i denne rapporten under måloppnåelse. Styringsgruppens sammensetning per dags dato legges ved denne rapporten.

Hvert år arrangerer Rosa kompetanse et nettverksseminar for de som jobber best og mest med lhbt-tematikk innen ulike sektorer i Norge. Nettverket bidrar til å opprettholde et faglig fokus i den videre utviklingen av vår undervisning, og det har etter hvert blitt et viktig element i Rosa kompetanses metode. På grunn av coronapandemien ble nettverksseminaret i 2020 avholdt digitalt, gjennom streaming der vi benyttet oss av ekstern produksjonshjelp for best mulig deltakeropplevelse. Selv om vi savnet den sosiale nettverksbyggingen på tvers av fagfeltene, ble et digitalt nettverksseminar et godt alternativ og vi mottok veldig gode tilbakemeldinger på seminaret fra de som deltok. Nærmere beskrivelse om dette under måloppnåelse.

Rett før nedstegningen i mars rakk vi å ha besøk av en internasjonal gjest som ønsket å få bedre innblikk i metoden vi jobber etter for å bruke våre erfaringer inn i å etablere lignende kompetansehevingstilbud i Åland. Vi opplever økende internasjonal interesse for Rosa kompetanse-tiltakene, et eksempel er da Rosa kompetanse skole fikk internasjonal oppmerksomhet da Norge ble rangert som nummer to i IGLYO sin "lgbtqi inclusive education index & report" i 2018. Her omtales Rosa kompetanse skole som "Good practices and campaigns".¹⁰ Dette er en anerkjennelse av tiltaket vårt som vi setter stor pris på. I 2020 ble vi også intervjuet av Ida Måwe på oppdrag for det nordiske ministerråd for «kartlegging av insatser riktade till unga LGBTI-personer och professioner som möter dem i Norden, med fokus på ungas hälsa och välmående. Tanken är att samla in olika exempel på insatser som görs i de nordiska länderna på nationell, regional och lokal nivå. Ambitionen är att sprida positiva, konkreta exempel mellan länderna.»

Gjennom 2020 har samarbeidet med Skeiv Ungdoms Restart blitt enda tettere, gjennom at vi har hatt mange møtepunkter om hvordan vi på gode måter kan undervise digitalt om våre temaer. Som tidligere år tilbyr vi en pakkeløsning til skolene der vi kan gi utfyllende kurs til både elever og lærere. Av og til har vi som jobber i Rosa kompetanse vært med på Restart sine undervisningsoppdrag. Dette for å best mulig kunne veilede lærere som ønsker å benytte seg av metodene som brukes i Restart og for å kunne tilby veiledning til Restart sine ansatte. Dette har i tillegg gitt Rosa kompetanse verdifull informasjon om skeive ungdommers skolehverdag, og har gjort våre praksiseksempler i kursene enda mer relevante. Vi har et godt faglig samarbeid med Restarts ansatte, og får nyttige perspektiver også på vår undervisning når de er med oss ut på kurs.

¹⁰ <https://www.education-index.org/country/norway>

I 2020
har
også

samarbeidet med skoleprogrammet VIP – veiledning om psykisk helse i skolen, blitt sterkere. Vi arrangerte to fagdager sammen, én for ansatte i ungdomsskolen (fysisk) og én for ansatte i videregående (digitalt). Fagdagene omhandlet Fagfornyelsen med særlig fokus på det nye tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring. De ansatte i VIP ga informasjon og undervisning om folkehelse og livsmestring generelt, og vi bidro med våre spesifikke faglige perspektiver knyttet til hvordan kjønn og seksualitet kan undervises om på inkluderende måter i det nye tverrfaglige faget. Begge fagdagene ble godt evaluert av de som deltok. I 2020 har vi også bidratt med skriftlige innspill til VIP sitt nye faginnhold om minoritetsstress til NDLA sin nettressurs.

Gjennom 2020 har vi også videreført og styrket samarbeid med flere relevante aktører tilknyttet skolefeltet og andre aktører innenfor inkluderings- og mangfoldsarbeid eller barnerettigheter, gjennom møter med blant annet Unge funksjonshemmede, Barneombudet og Redd Barna.

De siste årene har samarbeid med de ulike ombudsordningene i Norge bidratt til en svært nyttig faglig utveksling og flere gode samarbeidspunkter. Vi har de senere årene bidratt med faglig innhold på samlinger der alle ombudene har vært samlet, men i 2020 har det vært få fysiske samlinger. Rett før den første coronanedstegningen deltok vi, sammen med FRI OVs Skeiv kunnskap og Skeiv Ungdoms Restart,

imidlertid på en innspillskonferanse elev-, lærling-, og mobbeombud Viken (bildet) og vi har gjennom 2020 gitt flere innspill på ombudet i Viken sine prosjektplaner.

Rosa kompetanse skole har gjennom de siste årene hatt flere møter med politikere som har skolesektoren som sitt prioriterte felt, og vi opplever bred politisk støtte bak arbeidet vi gjør. I 2020 hadde vi 2. juni et svært positivt møte med statssekretæren til kunnskaps- og integreringsminister Guri Melby, Anja Johansen. I utdannings- og

forskningskomiteens innspill til statsbudsjettet for budsjettåret 2020,¹¹ skrev en samlet komite:

«Komiteen ønsker å presisere at kunnskap om seksuell orientering, kjønn og inkluderende undervisning er en viktig del av skolenes antimobbearbeid. Komiteen mener skolen må være en trygg arena hvor barn og unge kan finne rom til å være seg selv, fordi mange vokser opp i familier og miljøer med mindre aksept for kjønns- og seksualitetsmangfold.

Komiteen vil understreke viktigheten av lærerens kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold for å møte den enkelte elev, legge opp til en inkluderende undervisning og kunne håndtere identitetsbasert mobbing. Komiteen vil understreke at kunnskap er det viktigste verktøyet vi har i kampen mot mobbing og trakassering på grunn av kjønnsidentitet og seksuell orientering.

Komiteen er kjent med at FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold gjennom kompetansemiljøet Rosa kompetanse i en årrekke har utført omfattende skolering i temaet, både på lærerutdanninger over hele landet og for de ansatte på enkeltskoler og i barnehager. Dette prosjektet får svært positive tilbakemeldinger. Komiteen er kjent med at Rosa kompetanse har stor pågang fra skoler og barnehager som etterspør kunnskap og inviterer organisasjonen til å holde kurs for de ansatte. Dette viser at behovet for denne kompetansen er stort, både i skolen og barnehagen.»

I Prop. 1 S (2020-2021) for budsjettåret 2021 ble som tidligere nevnt Rosa kompetanse skole foreslått flyttet over til post 75 med et grunntilskudd på kr. 2 000 000, noe vi anser som en viktig anerkjennelse av at tiltaket over tid har vist å være et godt egnet tiltak i grunnopplæringen.

TILTAKETS INNHOLD

Det konkrete innholdet i kursene Rosa kompetanse skole tilbyr varierer ut fra tidsrammen for hvert enkelt kurs, men tittelen og hovedinnholdet har vært det samme. Tittelen på kurset har som tidligere år vært ”HOMO sapiens – seksuell orientering, kjønnsidentitet og inkluderende praksis” i 2020. Undertitlene angir hovedtemaene i undervisningen.

Når det gjelder tematikk knyttet til kjønn og seksualitet er det stor avstand mellom hva man reelt sett får opplæring i på de fleste norske lærerutdanninger og hva det forventes at en lærer skal kunne undervise om og håndtere på en ivaretagende måte i praksis. For å tilegne oss kunnskap om utstrekningen av dette misforholdet blir lærerne i forkant av Rosa kompetanse-kurs spurt om de har mottatt undervisning i tematikken tidligere. Veldig få lærere svarer ja på dette. Derfor bruker vi tid i begynnelsen av kurset på å snakke om hvorfor dette er relevant tematikk for

¹¹ Prop. 1 S (2019-2020) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak). For budsjettåret 2020.

skoleansatte og hvordan kjønns- og seksualitetsmangfold er faglig forankret i det arbeidet man skal gjøre som lærer og skoleansatt. Vi viser derfor til relevante kompetansemål i samfunnsfag, naturfag, KRLE og språkfag, samt til det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring, samtidig som vi viser til levekårsundersøkelser, lokale og nasjonale handlingsplaner og sist, men ikke minst, at man som skoleansatt kan utgjøre en positiv forskjell i elevenes liv.

Undervisningen til Rosa kompetanse tar utgangspunkt i en modell utviklet av Ken Heap, om læring av nye ferdigheter.¹² Vi erstatter antakelser med kunnskap, bruker erfaringskunnskap for å øve empati, og bruker caser, gruppeoppgaver og øvelser for å trene på praktiske ferdigheter. Vi erfarer ut fra tilbakemeldinger fra kursdeltakere at det er særlig virkningsfullt når vi deler historier fra levd liv i kombinasjon med teoretisk kunnskapsheving. Dette bidrar til økt forståelse og innsikt, samt til å sette kunnskap ut i praksis.

Vi understreker alltid at det å tilegne seg kunnskap og ferdigheter om kjønn og seksualitet er en sirkulær prosess som man ikke blir "ferdig" med etter kursing av Rosa kompetanse. De skoleansatte har imidlertid etter endt kurs et faglig forankret utgangspunkt for å kunne løfte tematikken videre i egen arbeidshverdag.

Etter Fagfornyelsen og de nye kompetansemålene ble implementert i grunnskolen fra høsten 2020, er temaer knyttet til kjønn og seksualitet, identitet, mangfold, selvbylde, hvordan språk påvirker andre, kjønnsidentitet, seksuell helse, familie og samliv etter vår vurdering i enda større grad enn tidligere løftet frem i kompetansemål fra 2. til 10. trinn.¹³ Dette er temaer som er en rød tråd gjennom undervisningen vår. Rosa kompetanses pedagogiske tilnærming er normkritisk, i tråd med anbefalingene i NOU 2015:2.¹⁴ Vi opplever dette som en særlig egnet inngangsport da alle mennesker har erfaringer med å bryte med sosiale forventninger i en eller annen situasjon og kan relatere seg til dette. Det skaper gjenkjennelse, tematikken blir allmenngjort og er ikke bare noe som gjelder en minoritetsgruppe. Samtidig bidrar et normkritisk perspektiv til å plassere ansvaret der det hører hjemme – hos fellesskapet. Det er fellesskapets ansvar å skape rammer store nok til at alle får plass. Sterke sosiale forventninger knyttet til menneskers kjønn og seksualitet kan bidra til en opplevelse av annerledeshet og utenforskap dersom man bryter med normene. En normkritisk tilnærming er hensiktsmessig ettersom den retter søkelys mot normene, og ikke mot normbryterne. Dermed er det lettere for *alle* å se sin rolle i arbeidet med å skape rom for mangfold. Et klasserom der alle tar ansvar for inkludering, vil være godt beskyttet mot eksempelvis identitetsbasert mobbing.

Rosa kompetanse skole ser meget alvorlig på mobbesituasjonen mange lhbt-personer opplever i norsk skole. Flere rapporter har de siste årene påpekt at lhbt-elever er en særskilt sårbar gruppe hva gjelder mobbing og trakassering.¹⁵ I 2014 kom det en

¹² Heap, K., 2005: *Gruppemetode for sosial- og helsearbeidere*. Oslo: Gyldendal akademisk

¹³ Utdanningsdirektoratet, 2020: Læreplan i samfunnsfag, Læreplan i KRLE, Læreplan i naturfag, Læreplan i norsk.

¹⁴ NOU 2015:2 *Å høre til. Virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø*.

¹⁵ Roland, E. og Auestad, G., 2009: *Seksuell orientering og mobbing*. Stavanger: Universitetet i Stavanger, Bendixen, M. og Kennair, L., 2008: *Seksuell trakassering blant elever og ansatte i videregående skole: En resultatrapport*. Trondheim: NTNU

rapport som understreket dette,¹⁶ og i 2015 gjennomførte Rosa kompetanse en skoleundersøkelse i samarbeid med Skeiv Ungdom der det blant annet kom frem at hele 40 % av skeive ungdommer opplever å bli mobbet på bakgrunn av sin seksuelle orientering (se oppsummering av undersøkelsen i vedlegg). En del av Rosa kompetanses kurs er derfor satt av til å snakke om utstrekningen av lhbt-relaterte skjellsord, identitetsbasert mobbing og trakassering, samt verktøy til bruk i forebygging, avdekking, håndtering og oppfølging av dette. Vi presenterer anbefalinger fra ulike rapporter og reflekterer rundt caser. I en rapport fra 2012, ”Erfaringer med tiltak for forebygging og håndtering av homo- og horerelaterte kallenamn i ungdomsskolen”, svarte hele 54 % av guttene og 30 % av jentene i niende klasse at de hadde kalt en klassekamerat ”homo”, ”lesbe” eller ”soper” den siste uken.¹⁷ Rapporten anbefaler praktisering av nulltoleranse for homorelaterte skjellsord både lokalt og nasjonalt. En slik nulltoleranse er også i tråd med anbefalinger og tiltak i regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk 2017-2020 «Trygghet, mangfold, åpenhet.» I 2017 ble også nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering lovfestet i opplæringslovens § 9 A-3.¹⁸ Alle skoler plikter å arbeide kontinuerlig og systematisk for å sikre dette, og refleksjoner rundt hva nulltoleranse faktisk innebærer og viktigheten av å gripe inn er derfor en selvfølgelig og viktig del av Rosa kompetanse skoles kurs. Nulltoleranse kan eksempelvis i én situasjon bety at man spør ”Vet du hva homo betyr?” mens det i en annen situasjon kan være nødvendig med andre reaksjoner. Langt flere enn skeive elever kan rammes av homorelaterte skjellsord, og nulltoleranse fra skolens side er derfor et viktig punkt i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø for alle elever.

I Barneombudets supplerende rapport til FNs barnekomité, ”Barns rettigheter i Norge - 2017”, under kapitlet om ikke-diskriminering, vises det til at en ”kartlegging av relevant data og forskningsprosjekter om LHBTI-barns rettigheter viser at disse barna er mer utsatt for psykiske helseproblemer, og at de oftere blir utsatt for vold, mobbing og trakassering. Både medelever og voksne, inkludert lærere, står for mobbingen og trakasseringen”. Barneombudets anbefaling til dette punktet er at:

*“(...) Norge utarbeider retningslinjer og andre styringssignaler for å sikre at helsepersonell og andre faggrupper, som for eksempel lærere og barnevernsansatte, har kunnskap om det å bryte normer for kjønn og seksualitet”.*¹⁹

Minoritetsstress er den tilleggsbelastningen individer fra stigmatiserte sosiale kategorier utsettes for på grunn av sin minoritetsposisjon.²⁰ Minoritetsstress forekommer ofte på bakgrunn av opplevde stressfulle hendelser, men kan også innebære elevers frykt for å møte mobbing på bakgrunn av for eksempel kjønn og

¹⁶ Bendixen, M. og Kennair, L., 2014: *Resultater fra prosjekt Seksuell helse og trakassering i videregående opplæring 2013-2014*. Trondheim: NTNU.

¹⁷ Slåtten, Hilde, m.fl. 2012: *Erfaringar med tiltak for forebygging og handtering av homo- og horerelaterte kallenamn i ungdomsskolen*. HEML-senteret, Universitetet i Bergen.

¹⁸ Opplæringslova, 1998: Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

¹⁹ http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2017/10/bosupplerende_norsk.pdf

²⁰ Bjørkman, Mari, 2012: *Lesbisk selvtillit – lesbisk helse. Utfordringer og mestringsstrategier hos lesbiske kvinner*. Avhandling fra Universitetet i Bergen.

seksualitet. Det er altså ikke bare skadelig for eleven i de tilfellene hvor konkrete mobbetilfeller avdekkes, men stresset kan også være tilstede og tyngende i form av en negativ forventning og en frykt om at noe skal eller kan komme til å skje. Det er allment akseptert at minoritetsstress kan forårsake dårligere helseforhold hos mennesker med minoritetstilhørighet, og skolen har en viktig rolle i å forebygge dette stresset.

Det viser seg også at de av oss som inngår i flere minoritetskategorier, eksempelvis lhbt-personer med minoritetsbakgrunn, har ytterligere forhøyet risiko for helserelaterte utfordringer, og ikke minst særskilt sårbarhet for sammensatt diskriminering.²¹ Begrepet interseksjonalitet brukes for å beskrive hvordan tilhørighet til flere minoritetskategorier virker sammen, og kunnskap om disse mekanismene er viktig i skolen for å i større grad forstå den fulle konteksten elevene befinner seg i, og slik sett gi skolen bedre forutsetninger for å tilby reelt likeverdige skole- og elevhelsetjenester. God, faglig undervisning vil kunne bidra til redusert minoritetsstress for enkeltelever, ha en forebyggende effekt mot sammensatt diskriminering, samt bidra til et forbedret læringsmiljø for alle elever. Alle medlemmene av et samfunn påvirkes av normer for kjønn og seksualitet, ikke utelukkende mennesker som for eksempel er lesbiske, homofile, bifile og/eller transpersoner.

GJENNOMFØRING

Rosa kompetanse skole sin hovedbeskjeftigelse er å holde kurs og undervisning om kjønns- og seksualitetsmangfold for lærerstudenter, lærere og andre skoleansatte. For å gjøre en risikovurdering om hvilke mål det kunne bli utfordrende å gjennomføre da hele Norge gikk i full nedstengning i mars, utarbeidet vi et arbeidsdokument for kortsiktig og langsiktig plan for å nå søknadsmålene våre, der vi gjorde en vurdering for ett og ett delmål og satte opp tiltak ut fra om situasjonen kom til å bli kortsiktig og/eller langsiktig. På denne måten kunne vi tidlig gjøre en kvalifisert vurdering på om vi kom til å kunne nå målene våre for 2020 på en tilfredsstillende måte. I prosjektperioden gjennomførte vi 76 ulike undervisningsoppdrag, som er et noe lavere antall enn de siste årene (79 undervisningsoppdrag i 2019), men er etter vår vurdering likevel et høyt antall med tanke på det krevende året skolesektoren har vært igjennom på grunn av coronapandemien.

Som tidligere beskrevet var vi allerede 16. mars i gang med digital undervisning, og det har i 2020 vært et viktig fokus for oss å vurdere fortløpende hvordan vi på gode måter kan gi deltakerne våre en så god digital opplevelse som mulig. En viktig del av Rosa kompetanse sin ikke-konfronterende og dialogbaserte tilnærming, er at deltakerne skal kunne snakke trygt i møte med oss, at man skal kunne stille de spørsmålene man faktisk har med det språket man har tilgjengelig der og da, og at man blir møtt på en anerkjennende og respektfull måte.

I digitale rom er det for mange en høyere terskel for å delta aktivt, der det naturlig nok skapes en større avstand mellom underviser og deltakere når man ikke er samlet

²¹ Elgvin, O., Bue, K., & Grønningsæter, A., 2013: *Åpne rom, lukkede rom: LHBT i etniske minoritetsgrupper*. Oslo: Fafo, Eggebø, H., Stubberud, E. & Karlstrøm, H., 2018: *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge*. Bodø: Nordlandsforskning AS

< Regnbuedagene i Bergen sendte direkte. ***
torsdag kl. 10:00 · 🌐

KL.10:00 - 13:00 - Rosa kompetanse in FRI – The Norwegian Organization for Gender and Sexual Diversity offers courses for teachers, students and school staff. They teach about gender norms, sexual orientation, gender identity, gender expression, discriminatory use of words and inclusive practices. We invite teachers and other staff in the school to learn more about how you can contribute to a school where children and young people who do not follow gender and sexuality norms can be themselves and feel safe and included.

This course will be held in Norwegian.

 Se sammen med venner eller med en gruppe

5 k visninger

i et fysisk rom sammen. Noen deltakere er også usikre på hvordan de skal ta i bruk ulike digitale verktøy på de ulike digitale plattformene. Vi har i 2020 derfor hatt et enda større fokus på å aktivt benytte verktøyene vi har i vår pedagogiske kompetanse, gjennom blant annet å ha stort fokus på tydelige instruksjoner på når og hvordan vi ønsker aktiv deltakelse (chattefunksjoner, digitalt grupperom, muntlig deltakelse), fokus på variasjon og dynamikk i undervisningen (videoklipp, pauser, korte refleksjonsoppgaver), samt økt fokus på hvor viktig det er å opptre oppriktig engasjert og motiverende når man skal lære noen noe gjennom et grønt lys på skjermen.

Selv om vi definitivt foretrekker fysiske kurs og gleder oss til at det forhåpentligvis blir mer av det i 2021, har vi også gjort oss noen verdifulle erfaringer om hvordan digitale flater også kan fungere godt. Digital undervisning gir eksempelvis mulighet til

å nå bredt geografisk ut til ulike deler av landet, og man kan undervise for svært mange deltakere samtidig uten å måtte tenke på fysiske tilrettelegginger.

I forbindelse med Regnbuedagene i Bergen, ble det gjennomført digitalt kurs av Rosa kompetanse skole, der over 5 000 personer var inne på livestreamingen (bildet).

Det er svært positivt at Rosa kompetanse skole har blitt en fast undervisningspost på en rekke av landets lærerutdanninger. Slik kan vi sørge for at nyutdannede lærere har den kompetansen om kjønn og seksualitet som skal til for å gi faglig god undervisning om disse temaene, samt bidra til å sikre et trygt og godt skolemiljø for alle elever. Rosa kompetanse skole har blitt en del av den obligatoriske undervisningen ved flere utdanningsinstitusjoner, og etter vi hadde undervist ved USN Bakkenteigen ble innholdet i undervisningen brukt som pensum til eksamen for naturfagslærerne.

Undervisningsoppdrag i prosjektperioden:
2020 og 2021 har vært innholdsrike år for Rosa kompetanse skole. Vi har som tidligere nevnt gjennomført 76 undervisningsoppdrag,

Skoler

Sælen oppveksttun, Vestland
 Stasjonsfjellet skole, Oslo
 Lindeberg skole, Oslo
 Sundvollen oppvekstsenter, Hole kommune (digitalt), Viken
 Tone Lise Akademiet, ped. Lærersamling, Oslo
 Kvalsund skole (digitalt), Troms og Finnmark
 Blommenholm skole, Viken
 Midtstuen skole, Skeiv kunnskap (digitalt), Oslo
 Aust-Lofoten videregående skole (digitalt), Nordland
 Gamlebyen skole, Skeiv kunnskap, Oslo
 Sauda ungdomsskole (digitalt), Rogaland
 Tåsen skole, AKS-ansatte, Oslo
 Stovner skole, AKS-ansatte, Oslo
 Jessheim videregående skole, Viken (to oppdrag)
 Refstad skole, Oslo
 Nyskolen i Oslo, Oslo
 Lakkegata skole, Oslo

Utdanningsinstitusjoner

OsloMet avd. Kjeller, yrkesfaglærerutdanning, restaurant- og matfag, Viken
 UiA – Grunnskolelærer, barnehagelærer og ppu-utdanning, Agder
 Høgskolen i Østfold PPU, Viken
 Fagdag NTNU PPU, Trøndelag
 PPU OsloMet, Kjeller, Viken
 USN, Campus Bakketeigen, GLU 5.-10. trinn i faget naturfag, Vestfold og Telemark
 OsloMet avd Kjeller, yrkesfaglærerutdanning, Viken
 GLU 5.-10. OsloMet (digitalt), Oslo, Vestland
 PPU Høgskulen i Volda (digitalt), Møre og Romsdal
 PPU på NMBU Ås (digitalt), Viken
 HVL Sogndal «psykososialt arbeid med barn og unge» (digitalt), Vestland
 Temauke GLU 5-10 og helsesykepleierutdanninga OsloMet, foredrag 1 (digitalt)
 Temauke GLU 5-10 og helsesykepleierutdanninga OsloMet, workshop 1 (digitalt)
 Temauke GLU 5-10 og helsesykepleierutdanninga OsloMet, workshop 2 (digitalt)
 Høgskolen på Vestlandet, Sogndal, lærerstudenter med fordypning i spes. ped. 3. år (digitalt), Vestland
 PPU OsloMet, Sandvika, Viken
 NTNU, GLU 1.-7. 2. studieår (digitalt), Trøndelag
 Opptak PPU heltid UiO i forbindelse med læringsmiljøuka (digitalt), Oslo
 Studenter UiO, i regi av Studentparlamentet UiO, sammen med FRI OV (digitalt), Oslo
 OsloMet avd. Pilestredet, yrkesfaglærerutdanningen, Oslo
 USN avd. Ringerike, PPU deltid, Viken
 Høgskulen i Volda, GLU 1-7, Møre og Romsdal
 Høgskulen i Volda, GLU 5-10, Møre og Romsdal
 OsloMet avd. Sandvika, PPU for yrkesfag, Viken
 OsloMet avd. Sandvika, PPU, Viken
 OsloMet avd. Pilestredet, GLU med samfunnsfag, Oslo

Profesjonsorganisasjoner

Presentasjon Rosa kompetanse til ULOBA
Regnbuedagene i Bergen via Facebook, skoler i Bergen, samt paneldebatt om normative læreplaner sammen med Christian Lomsdalen, Yvonne Demirel og Grunde Almeland fra Kunnskapsdepartementet (digitalt)
Sekretariat, Voksne for barn (digitalt)
Pedagogstudentene (digitalt)
Fagforbundet Barn og oppvekst, sentralt (digitalt)
Fagforbundet Karmøy (digitalt)
Fagforbundet barn og oppvekst, Viken (digitalt)
Fagforbundet Nordland barn og oppvekst barnehage og skole (digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Venn oppvekstsenter, digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Viggja skole, digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Børsa skole, digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Skaun ungdomsskole, digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Jåren og Råbygd skole, digitalt)
Utdanningsforbundet Innlandet, barnehage og skole (digitalt)
Utdanningsforbundet Viken (digitalt)
Medlemmer Utdanningsforbundet Skaun (Buvik skole, digitalt)

Andre undervisningsoppdrag

Skoleansatte i Arendal kommune, Agder
Røyrvik kommune – Storforeldremøte, Trøndelag
FAU Kjelsås skole, Oslo
Medlemmer og tillitsvalgte i FRI (digitalt)
Studentersamfunnet Ås NMBU, studenter, Viken
Oppdal Pride, helsesykepleiere, Møre og Romsdal
Hadeland Pride, skoleansatte og studenter (digitalt), Viken
Folkehelse- og livsmestringskurs sammen med skoleprogrammet VIP, u-skolen
Folkehelse- og livsmestringskurs sammen med skoleprogrammet VIP, vgs (digitalt)
Presentasjon Rosa for Ungdomstelefonen (digitalt)
Presentasjon alle rektorer og barnehagestyrere, Ullensaker kommune (digitalt), Viken
Barn og unge-kongressen (digitalt)
Spørsmål og svar-presentasjon skoleprogrammet VIP (digitalt)
Tillitsvalgte og medlemmer i FRI og Skeiv Ungdom (digitalt)
Skoleansatte i Arendal kommune, Agder
Folkehelse og livsmestring - felleskurs med VIP, Viken

I tillegg til undervisningsoppdragene vi gjennomførte i prosjektperioden, bisto vi jevnlig enkeltansatte og skoleledere som tok kontakt med behov for veiledning.

Rosa kompetanse skole tilbyr gratis kompetanseheving til alle skoler som ønsker det. Enkelte skoler ønsker å bidra med et moderat honorar eller reisedekning, men vi kommer uavhengig av dette. Videre ber vi litt tydeligere om et honorar når vi holder kurs på konferanser og ved de utdanningsinstitusjonene som har en budsjettpost for eksterne foredragsholdere, men her er vi også fleksible og bidrar uansett.

Rosa kompetanse skole hadde i 2020 som definert arbeidsmål å øke kompetansen om seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i grunnskole og videregående opplæring, gjennom kursing og veiledning av undervisningspersonell, skoleledelse, skolehelsetjeneste og lærerstudenter. Slik ønsker vi å komme nærmere vårt hovedmål - å bidra til å gjøre skolen til et sted der elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet kan være seg selv og samtidig være trygge, bli inkludert og føle seg ivaretatt. Dette ser vi som et viktig bidrag til å nå sektormålene for grunnopplæringen.

Undervisning

Mål: Undervise 4500 lærerstudenter, lærere og andre skoleansatte i grunnskole og videregående opplæring.

Veilede og følge opp skoler og enkeltansatte som tar kontakt med FRI.

Oppnå tilsvarende gode evalueringsresultater som i 2019.

Måloppnåelse: I prosjektperioden gjennomførte vi som nevnt tidligere 76 ulike undervisningsoppdrag. Ved digital gjennomføring har det i noen tilfeller vært utfordrende å vite eksakt antall kursdeltakere, særlig dersom undervisningen har blitt streamet via eksterne kanaler. Gjennom vår egen registrering av deltakerne på ordinære kurs (noen fysiske, men flest digitale), har vi registrert over 3200 deltakere. Når vi legger til de større digitale arrangementene, eksempelvis arrangementet for skoleansatte i forbindelse med Regnbuedagene i Bergen som hadde over 5000 visninger, har vi undervist for over 7600 deltakere.

Det er imidlertid vanskelig å beregne eksakt hvor mange av disse som er lærerstudenter, lærere og andre skoleansatte i grunnskole og videregående opplæring fordi vi ved digital undervisning har mindre oversikt over deltakerne, men vi vurderer likevel vår egen måloppnåelse som tilfredsstillende på dette punktet ut fra de uforutsette forutsetningene for prosjektperioden.

Rosa kompetanse skole mottar jevnlig henvendelser fra lærere, helsesykepleiere, foreldre og foresatte, skoleledere, politikere, studenter og elever som ønsker råd og veiledning i forbindelse med saker knyttet til våre temaer. Dette har dreid seg om alt fra undervisning om kjønn og seksualitet til konkrete skolemiljøsaker, der Rosa kompetanse skole ved flere anledninger har blitt benyttet som forebyggende tiltak mot mobbing, ofte i samarbeid med Skeiv Ungdoms Restart. Vi har også hatt uformelle veiledningssamtaler med foreldre som har vært usikre på skolens kompetanse om kjønn og seksualitet, eller

har hatt behov for våre innspill angående eget barns normbrudd og psykiske helse. Vi henviser til aktuelle autoriserte helsetjenester der det er behov for dette, eksempelvis Helsestasjonen for kjønn og seksualitet. Ofte blir vi kontaktet av skoler som har hatt Rosa kompetanse-kurs tidligere. Vi ser dermed at våre kurs tilrettelegger for å henvende seg til rett instans når behovet melder seg i hverdagen.

Siden tiltakets oppstart i 2011 har vi gjennomført evaluering av undervisningen gjennom skriftlig evaluering fra kursdeltakerne, og vi har gjennom årene gjort noen få endringer i formuleringene i evalueringsskjemaet vårt for å få best og mest mulig informasjon fra våre kursdeltakere. Tiltaket ble i 2020 evaluert etter nytthet, relevans, om man kjenner seg bedre i stand til å ivareta barn og unge som er lhbt/skeive etter kursingen, og om man vil ha nulltoleranse for bruk av lhbt-relaterte skjellsord. Ved fysiske kurs har vi gjennomført fysisk evaluering ved hjelp av en svarslipp med mulighet for avkrysning på påstandene, samt muligheter for å skrive en utfyllende kommentar og å skrive seg opp på vårt uformelle utdanningsnettverk.

I 2020 ble det nødvendig å også gjøre evalueringsskjemaet vårt digitalt, og vi erfarer at det er mindre tilgjengelig for deltakerne våre å trykke seg videre fra et digitalt rom og over i et digitalt evalueringsskjema enn det er å fylle ut et skriftlig evalueringsskjema man får direkte i hånden av oss i et fysisk rom. Svarprosenten på evalueringen våre for 2020 er derfor langt lavere enn tidligere år. Alle som deltok på kursing med oss i 2020 fikk muligheten til å evaluere, men vi mottok evalueringer fra kun 43 av de 76 undervisningsoppdragene og kun 760 deltakere svarte, mot 1997 deltakere fra 60 undervisningsoppdrag i 2019. Sammenligningsgrunnlaget for evalueringsresultatene er derfor ikke optimalt.

I 2019 var det hele 98,04 % av kursdeltakerne som opplevde møtet med Rosa kompetanse som nyttig. For 2020 er tallet på den samme påstandene 97,18 %, altså en liten nedgang. På neste påstand, om innholdet i Rosa kompetanse vurderes som relevant for sitt arbeid, ser vi imidlertid en positiv oppgang fra 2019, der det for tidligere år var 96,64 % som sa seg enig i påstanden, mot 97,92 % i 2020.

Videre viser den samlede statistikken en oppgang også på påstanden om man kjenner seg tryggere på å kunne ivareta barn og unge som er lhbt/skeive etter å ha deltatt på vårt kurs, fra 88,73 % i 2019 til 89,32 % i 2020. På påstanden om kursdeltakerne er enig i at de vil praktisere/praktiserer nulltoleranse for bruk av lhbt-negative skjellsord, ligger

svarprosenten på samme nivå som i 2019, men en liten nedgang fra 97,84% i 2019 til 97,18 % i 2020.

Siden 2016 har vi gitt alle kursdeltakere muligheten til å skrive seg opp i et Rosa utdanningsnettverk. Dette muliggjør tett kontakt med skolehverdagen, samt rask utprøving av og tilbakemeldinger på nye ressurser. I nettverket har vi nå denne rapporten skrives omtrent 3500 medlemmer fra skole- og barnehagesektorene.

I Rosa kompetanse skole er vi totalt sett godt fornøyde med evalueringsresultatene for 2020, særlig med tanke på at vi i hovedsak har gjennomført digital undervisning og at sammenligningsgrunnlaget ikke er optimalt.

Måloppnåelse: innfridd.

Samarbeid og nettverk

Mål: Videreutvikle våre etablerte samarbeid med Utdanningsforbundet, Fagforbundet, Pedagogstudentene, Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG), Elevorganisasjonen (EO), Skolelederforbundet og Skolenes landsforbund.

Holde Rosa kompetanse-kurs for profesjonsorganisasjonenes medlemmer.

Invitere representanter fra organisasjonene til vårt årlige nettverksseminar.

Avholde tre møter i Rosa kompetanse skoles styringsgruppe, samt bidra i gjennomføringen av Rosa kompetanse sitt årlige nettverksseminar.

Videreføre samarbeidet med mobbeombudene.

Videreføre samarbeidet med Skeiv Ungdoms Restart.

Tilby både Rosa kompetanse og Restart til skoler som ønsker kompetanseheving av både elever og ansatte.

Forsøke å etablere samarbeid med kommuner og fylkeskommuner for slik å sørge for en mer systematisk tilnærming der flere av de skoleansatte i kommunen tilbys kurs innenfor en gitt tidsramme.

Måloppnåelse: I Rosa kompetanse skole ser vi det som vesentlig for tiltakets effekt og nedslagsfelt at de instansene som kjenner skolen best, er med oss på laget i arbeidet med å skape et godt læringsmiljø for alle elever. Rosa kompetanse skole har gjennom de siste årene hatt svært gode samarbeid med Utdanningsforbundet, Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG), Pedagogstudentene, Fagforbundet, Skolelederforbundet, Skolenes landsforbund, samt Elevorganisasjonen.

Vi har hatt tett dialog med Utdanningsforbundet og Fagforbundet i forbindelse med ulike høringer, eksempelvis i forbindelse med høring om ny opplæringslov og høring om ny nasjonal rammeplan for SFO, og i 2020 holdt vi åtte kurs for ulike lokallag i Utdanningsforbundet, fire kurs for medlemmer i Fagforbundet, samt ett kurs i regi av Pedagogstudentene. Våre gode samarbeid med profesjonsorganisasjonene resulterer kontinuerlig i bookinger av undervisningsoppdrag ved kursdeltakernes skoler og utdanningsinstitusjoner.

Vi har også deltatt på to arrangementer i regi av Faglig forum i Partnerskap mot mobbing, ett møte om evaluering av partnerskapet og ett webinar der tema var forebyggende mobbearbeid. Vi setter stor pris på å bli inkludert i en del av Partnerskapets arbeid og opplever det faglige forumet som en viktig arena for erfaringsdeling og for å skape en felles faglig konsensus rundt arbeidet for trygge og gode skolemiljø for alle.

Som tidligere nevnt er et annet viktig samarbeid for oss de siste årene det vi har etablert med skoleprogrammet VIP – Veiledning og Informasjon om Psykisk helse i skolen. VIP har en representant, lektor Jorid Bakken Steigum, i vår styringsgruppe, og vi har ved flere anledninger holdt kurs for VIPs ansatte og kursdeltakere. I 2020 arrangerte vi som tidligere beskrevet to fagdager der VIP og Rosa kompetanse skole i hovedsak bidro med det faglige innholdet. Begge fagdage ble godt evaluert av de som deltok. I 2020 har vi også bidratt med skriftlige innspill til VIP sitt nye faginnhold om minoritetsstress til NDLA sin netressurs.

Rosa kompetanse skole sin styringsgruppe består av 25 fagfolk og representanter fra profesjonsorganisasjonene og møttes fysisk én gang og to ganger digitalt i 2020. I 2020 hadde vi svært hyppig kontakt med flere av styringsgruppemedlemmene i forbindelse med erfaringsutveksling knyttet til digital undervisning, og flere av representantene fra profesjonsorganisasjonene var svært delaktige i å spre ordet i sine nettverk om at Rosa kompetanse skole kunne tilby digital undervisning. Oversikt over styringsgruppemedlemmene ligger vedlagt. Vårt årlige nettverksseminar for styringsgrupper og samarbeidspartnere ble

som tidligere nevnt avholdt digitalt 9. og 10. november. Rosa kompetanse har arrangert slike nettverksseminarer siden 2007, og får tilbakemeldinger om at disse oppleves som en viktig arena for faglig utveksling og utvikling. Programmet for nettverksseminaret 2020 ligger vedlagt.

Til tross for færre fysiske kontaktpunkter, har vi videreført og det gode samarbeidet med Norges ulike elev-, lærling-, og mobbeombud, eksempelvis gjennom felles deltakelse i Partnerskap mot mobbing. Vi har fremdeles tett dialog og mange møtepunkter med Bodil J. Houg, leder av ombudsordningen i Viken. Houg er et svært bidragsytende medlem i Rosa kompetanse skole sin styringsgruppe. Vi har som tidligere nevnt gitt skriftlige innspill til ombudet i Viken sine prosjektplaner for 2020, samt levert høringssvar vedrørende deres mandat.

I tillegg er selvsagt vår egen ungdomsorganisasjon Skeiv Ungdom en nær samarbeidspartner. Samarbeidet med Skeiv Ungdom gir oss verdifull innsikt i hvordan skeive ungdommer opplever møtet med skolen, sett fra et elevperspektiv. Vi gjennomfører jevnlig samarbeidsmøter med de ansatte i skoleprosjektet Restart, der vi blant annet utveksler erfaringer fra prosjektene vi arbeider med. I 2020 har vi også observert Restart sin digitale undervisning, og de ansatte i Restart har observert oss. Mot slutten av 2015 utarbeidet Rosa kompetanse skole som tidligere nevnt en digital skoleundersøkelse i samarbeid med Skeiv Ungdom som vi fremdeles har stort utbytte av. Undersøkelsen ga oss viktig informasjon om denne ungdomsgruppens skolehverdag, og resultatene formidles blant annet gjennom vår undervisning. En oppsummering av undersøkelsen ligger vedlagt denne rapporten.

Vi tilbyr og gjennomfører kunnskapsheving for elever og skoleansatte også gjennom prosjektet Skeiv kunnskap. Skeiv kunnskap er et kunnskapsprosjekt som tilbys i Oslo kommune i regi av Utdanningsetaten i Oslo kommune og FRI Oslo og Viken (FRI OV). Prosjektet tilbyr kursing i skolen på flere nivåer, og innebærer å først kurse skoleledelsen og administrasjonen, deretter kurse både ansatte (ved Rosa kompetanse skole) og elever (ved Restart). I tillegg utføres både en forundersøkelse og en evaluering i etterkant. Prosjektet ble gjennomført ved to pilotiskoler i 2016 og er nå et tilbud til hele Osloskolen. I 2020 gjennomførte Rosa kompetanse skole to oppdrag på ulike Osloskoler som hadde bestilt Skeiv kunnskap, en forståelig nedgang fra fjoråret med tanke på den krevende situasjonen Osloskolen har vært i på grunn av korona. Når denne rapporten skrives er det flere Osloskoler som har takket ja til dette tilbudet for 2021.

I handlingsplanen for kjønns- og seksualitetsmangfold i Tromsø 2017-2021²² er kompetanseheving i barnehager og skoler et prioritert tiltak, der Rosa kompetanse anbefales for å gjennomføre kompetansehevingen. Det samme gjelder for handlingsplanen "Modige, mangfoldige Hadeland - Handlingsplan 2018-2022 for bedre inkludering av mennesker som bryter med normer for kjønn og seksualitet".²³ Handlingsplanen anbefaler at vårt kompetansehevingstiltak gjennomføres blant skolepersonalet annethvert år. Rosa kompetanse skole nevnes som tiltak i ulike lokale handlingsplaner for mangfold og mot diskriminering, og flere kommuner har ytret ønske om et samarbeid. Vi er fremdeles i dialog både med Tromsø og kommunene på Hadeland om muligheter for gjennomføring. Som et ledd i den helhetlige satsingen for bedre levekår i Agder, har Fylkeskommunen de to siste årene satt av midler til å dekke honorar til Rosa kompetanse for gjennomføring av barnehage- og skolekurs. Fra august 2020 har vi vært i dialog med Ullensaker kommune i forbindelse med et vedtak om at kompetanseheving fra oss skal tilbys alle ansatte i barnehager og skoler i kommunen. 19. november hadde vi en presentasjon for alle skoleledere og barnehagestyrere i kommunen om hva vi kan tilby og hvordan, og dette er noe som vil følges opp videre i 2021.

FRI og Rosa kompetanse har gjennom flere år hatt et nyttig samarbeid med Redd Barna, både nasjonalt og internasjonalt. I 2017 mottok FRI prosjektmidler til tiltaket Rosa kompetanse barnehage gjennom Helsedirektoratets tilskuddsordning for seksuell helse, og samarbeidet med Redd Barna har derfor fra 2017 først og fremst vært knyttet til tiltaket Rosa kompetanse barnehage. Redd Barna har nå en representant i styringsgruppen til Rosa kompetanse barnehage. Rosa kompetanse skole samarbeider fremdeles om skolespesifikke saker, og i 2020 deltok vi på lansering av Redd Barnas nye digitale undervisningsopplegg «Det magiske klasserommet», der Rosa kompetanse skole vises til ressurs. Vi hadde også et eget møte med Redd Barna i mai der vi diskuterte forebyggende arbeid i barneskolen. Redd Barna skal bruke ett av undervisningsoppleggene våre i sitt ressursmateriale til barneskolen.

I 2020 har vi videreført samarbeidet med Helsestasjon for kjønn og seksualitet (HKS) i Oslo, der avd. leder Ingun Wiik sender oss informasjon om hvilke skoler vi bør kontakte for kompetanseheving. Dette er et viktig og velfungerende

²²<http://www.tromso.kommune.no/getfile.php/3940263.1308.vcdxxdsbef/Handlingsplan+for+kj%C3%B8nns-+og+seksuelt+mangfold.pdf>

²³ <http://regionhadeland.no/application/files/9815/3017/6030/MMHadelandweb.pdf>

samarbeid, som i stor grad sikrer at skoler med særskilte behov får tilbud om vår kompetanseheving. I noen tilfeller gjennomfører vi også en samtale med foresatte om skole-hjem-samarbeid. I januar 2020 hadde vi et eget møte på HKS der vi fikk viktig oppdatering fra feltet og arbeidet de gjør.

I tillegg har vi i 2020 bidratt med faglige innspill, både muntlig og skriftlig, til Sex og Politikk sitt nye undervisningsmateriale om identitet. Vi har også gitt skriftlige innspill til Skeivt Arkivs undervisningsopplegg. Vi ser det som svært positivt at andre tilbydere av undervisningsopplegg som berører kjønns- og seksualitetsmangfold kan ha nytte av våre faglige perspektiver og erfaringer.

Måloppnåelse: innfridd.

Faglig utvikling

Mål: Deltakelse på faglige relevante kurs og seminarer.

Gjennomgå ny forskning på feltet og inkludere denne i vår undervisning.

Måloppnåelse: I løpet av 2020 har Rosa kompetanse skoles ansatte sørget for å utvikle egen fagkompetanse ved hjelp av vårt stadig voksende fagnettverk. Vi blir ofte tipset raskt om ny forskning på feltet, og leser alt av relevant forskning og rapporter som kommer, samt at vi jevnlig oppdaterer vårt bibliotek på barne- og ungdomslitteratur som omhandler lhbt-tematikk. I den første nedstegningsperioden der vi hadde mindre undervisningsaktivitet, hadde vi ekstra fokus på faglig oppdatering, blant annet gjennom at vi gjennomførte det nettbaserte kurset fra University of Colorado «LGBTQ+ Inclusion for Educators».

FRI's sekretariat har også hatt relevante faglunsjer i 2020, eksempelvis en svært nyttig faglunsj om Skeiv Ungdoms prosjekt rettet mot rus og psykisk helse.

Vi har videre sørget for vår egne faglige oppdatering gjennom å delta på ulike arrangementer, eksempelvis et arrangement om kjønnsmangfold som Voksne for barn arrangerte sammen med Helsestasjonen for kjønn og seksualitet. Vi har også hatt stor nytte av å lære mer om interseksjonelle perspektiver gjennom flere kontaktpunkter med Unge funksjonshemmede og ULOBA.

Måloppnåelse: innfridd.

Materiell

Mål: Videreutvikle tiltakets nettsted.

Fortsette å distribuere familieplakaten til grunnskoler. Plakaten ble utviklet i 2017, i samarbeid med Rosa kompetanse barnehage og Likestillingscenteret KUN.

Fortsette å distribuere ressursheftet med konkrete undervisningsopplegg i forbindelse med kursing. Undervisningsoppleggene ble utarbeidet i 2016, videreutviklet i 2017, publisert på nett i 2018 og trykket opp i 2019. Påbegynne revidering og nytt opptrykk av undervisningsoppleggene i forbindelse med fagfornyelse og nye læreplaner fra høsten 2020.

Utarbeide et skriv til skoler med kjønnskreative barn.

Måloppnåelse: I forbindelse med undervisningsoppdrag distribuerer vi vanligvis skoleplakatene vi utviklet i 2015 og 2016, samt familieplakaten vi utviklet i 2017. På grunn av stor grad av digitale kurs og hjemmekontor, har vi i 2020 i mindre grad kunne distribuert materialet i forbindelse med undervisningen vår. Heldigvis finnes noe av materialet vårt nedlastbart, men plakaten egner seg best i sin originale form. Vi har derfor sendt en del materiell via post de få gangene vi har hatt mulighet til å være innom kontorplassen vår der materialet ligger. Plakat og veileder til skoleansatte ligger vedlagt denne rapporten.

Undervisningsoppleggene våre for grunnskolen som ble utarbeidet i 2016, oppdatert faglig av styringsgruppen og profesjonsorganisasjonene i 2017 og publisert på nettsidene våre i 2018, ble trykket opp i fysiske hefter i 2019, og høsten 2020 reviderte vi undervisningsoppleggene med nye kompetansemål og med referanser til tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring og demokrati og medborgerskap. Vi vurderte det slik at det ikke var hensiktsmessig med fysisk nytrykk av undervisningsoppleggene denne høsten, grunnet liten grad av fysisk tilstedeværelse på skolene.

Vi har gjennom 2020 jevnlig oppdatert nettsiden vår med god informasjon om vårt tiltak, samt samlet ressurser lærere og skoleansatte kan bruke. Eksempler på ressurser er undervisningsoppleggene våre og regnbue- og kjønns mangfoldsklistremerker, som er veldig enkle men tydelige signaler til elevene om at man er en trygg voksenperson å snakke med kjønn og seksualitet om. Vi er veldig fornøyde med å kunne tilby disse enkle og tilgjengelige ressursene når vi er ute på

oppdrag og også i samtale med enkeltlærere som tar kontakt med oss på e-post eller telefon. I 2020 oppdaterte vi den digitale ressurslisten vår med lenke til organisasjoner, ulike tilbud, fagmiljøer og relevante aktører.

I samarbeid med vårt tiltak rettet mot barnehage har vi i 2020 utarbeidet et skriv om kjønnskreative barn, til bruk i skoler og barnehager. Dette skrivet skal arbeides mer med i 2021, med tilbakemeldinger fra styringsgruppen og andre samarbeidspartnere.

Måloppnåelse: innfridd.

Annet

Mål: Fortsette arbeid med ulike lærebokforlag som er i kontakt med eller som har tatt kontakt med oss med tanke på å innlemme et mangfoldperspektiv på seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk i lærebøker og veiledere som følger disse.

Bistå forlag som tar kontakt med FRI i arbeidet med å utarbeide pensumlitteratur til lærerutdanningene som tematiserer kjønns- og seksualitetsmangfold

Bistå elever som kontakter FRI på bakgrunn av mangelfull undervisning eller bekymring for eller opplevd mobbing og trakassering, samt deres foreldre og foresatte.

Bidra til å styrke fylkeslagene i FRI sin informasjonsvirksomhet gjennom intern skolering og veiledning.

Måloppnåelse: De siste årene har vi i større grad enn tidligere opplevd at lærebokforlagene opplever det som nyttig at vi tilbyr faglig veiledning på temaer knyttet til seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Gjennom 2020 har vi gitt faglige tilbakemeldinger til læremidler fra Cappelen Dam, samt til to læremidler fra Gyldendal. Vi har også bidratt med faglige innspill til pensumlitteratur for lektorstudenter ved UiO.

Som nevnt under målområdet undervisning mottok Rosa kompetanse skole i 2020 jevnlig henvendelser fra foreldre og foresatte, samt studenter og elever som ønsket råd og veiledning i forbindelse med saker og studieoppgaver knyttet til våre temaer. Vi ser som tidligere nevnt dermed at våre kurs tilrettelegger for å henvende seg til rett instans når behovet melder seg i hverdagen.

Vi har jevnlig kontakt med FRIs representanter i fylkeslagene. Vanligvis blir de frivillige invitert med på undervisningen vår når vi underviser i geografisk nærhet av deres lokallag, for å styrke kunnskapen blant de frivillige og legge til rette for lokal oppfølging. I 2020 har vi informert om digitale undervisningsoppdrag som er i nærheten av det geografiske området man tilhører, og flere tillitsvalgte har observert oss digitalt. I 2020 bidro vi også med en egen digital presentasjon for frivillige i både FRI og Skeiv Ungdom for både å gjøre tiltaket Rosa kompetanse skole kjent for nye medlemmer, samt for å styrke de frivilliges kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold. Vi bidro også med skriftlige innspill til FRI OV sitt innhold knyttet til skole i deres digitale kjønnsportal.

Videre har vi i 2020 ved flere anledninger bidratt med informasjon om Rosa kompetanse skole gjennom ulike medium, eksempelvis et intervju i Haugesunds avis, om å være skeiv på bygda, i forbindelse med oppdrag for Fagforbundet Karmøy²⁴ og vi ble intervjuet av podcasten Et Eget Rom²⁵.

Måloppnåelse: innfridd.

Alt i alt er Rosa kompetanse skole godt fornøyde med egen måloppnåelse i 2020.

Overordnet sektormål for grunnopplæringen i Prop 1 S (2019-2020)

Selve grunnlaget i Rosa kompetanse skole svarer på Kunnskapsdepartementets sektormål om at alle har et godt og inkluderende læringsmiljø. I tiltakets natur ligger det at lhbt-elever vil inkluderes bedre gjennom heving av hver enkelt lærers kompetanse om kjønn og seksualitet. Å bli bedre inkludert vil samtidig bidra til å frigjøre kapasitet til å kunne konsentrere seg om skolefag, noe som legger grunnlaget for faglige mestringsopplevelser.

Til tross for at ovennevnte sektormål peker seg ut som klart mest relevant i forbindelse med Rosa kompetanse skole, berører tiltaket også de andre sektormålene. Det andre sektormålet, om at barn og unge som har behov for det, får tidlig hjelp slik at alle får utviklet potensialet sitt, er også relevant. Basert på undersøkelser om mobbing, levekår og barnevern, vet vi at lhbt-ungdom utgjør en særskilt sårbar gruppe med ekstra behov for å bli ivaretatt i skolen. Vi vet blant annet at lhbt-ungdommer er sterkt overrepresenterte i kontakt med barnevernet, og at mange sliter med psykiske vansker.²⁶ Forskning viser en helt klar sammenheng mellom

²⁴

<https://www.h-avis.no/forst-ble-det-en-sorg-over-sonnen-vi-hadde-mistet-men-sa-forsto-jeg-at-vi-hadde-fatt-hen-ne-bare-i-en-litt-annen-innpakning/f/5-62-1042572?key=2020-09-22T07:36:38.000Z/retriever/80d0c1231bd8fca9df7c52c699f22c0cb0dc8d01>

²⁵

https://soundcloud.com/etegetrom/episode-170-hva-er-rosa-kompetanse-skeive-i-litteraturen?fbclid=IwAR2rUAEiOoZ11c4AY_c2q8CYfRc7Tct5czgz7aB9T16GzKd5DHkgoOpSBeQ

²⁶ Hegna, K., 2007: *Homo? Betydningen av seksuell erfaring, tiltrekning og identitet for selvmordsforsøk og rusmiddelbruk blant ungdom*. Oslo: NOVA.

frfall og psykiske vansker.²⁷ Til tross for at det ikke er gjort spesifikke undersøkelser på lhbt-elever og frfall, er det dermed nærliggende å tenke at gruppen er overrepresentert også her. For lhbt-elever vil lærere med økt lhbt-kompetanse bidra til et bedre læringsmiljø og økt trivsel i skolen, noe som gjør disse elevene mer mottakelige for fagkunnskap og mindre sårbare for frfall.

Det tredje sektormålet, om at de ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse, er også noe tiltaket svarer på, siden tiltaket retter seg direkte mot de skoleansattes kompetanse. Å gjennomføre kompetanseheving om kjønns- og seksualitetsmangfold blant de ansatte i skolen gir de en mulighet til å tilby en faglig forankret undervisning om kjønn og seksualitet som oppleves som inkluderende, noe som igjen er en av flere viktige faktorer i arbeidet med å skape trygge og gode skolemiljø for alle elever.

Siste sektormål påpeker at alle skal lykkes i opplæringen og utdanningen. Forskning viser at det fremmer elevers læring at læringsmiljøet tar hensyn til elevers relasjoner, motivasjon og følelser.²⁸ Kjønn og seksualitet er to viktige helsevariabler som påvirker elevenes psykiske helse, derfor er også dette sektormålet relevant for tiltakets arbeid.

TILTAKETS ERFARINGER – EVALUERINGER 2020 OG VEIEN VIDERE

Der det er satt av plass til frie kommentarer på evalueringsskjemaet, er det mange som løfter at dette er tematikk de ikke har fått faglig kunnskap om tidligere, og at de nå anser denne kunnskapen som en vesentlig del av deres profesjonelle virke. Mange påpeker at kurset er motiverende, at tematikken er spennende og viktig, og at de er takknemlige for vårt bidrag. Blant studentene vi underviser ved utdanningsinstitusjoner der Rosa kompetanse-kurs ikke er en del av den obligatoriske undervisningen, er det mange som påpeker at dette er deres første møte med tematikken i sitt utdanningsløp, samt at de skulle ønske undervisningen var obligatorisk slik at alle deres medstudenter også kunne gå ut i skolen med større faglig trygghet når det gjelder temaer knyttet til kjønn og seksualitet.

Eksempler på kommentarer fra 2020:

«Synes forelesningen var veldig god! Dette er et veldig viktig tema, som ikke har fått nok fokus i utdanningsløpet (etter min mening). Tok opp mange ting som kan virke åpenbart når det blir sagt høyt, men som det er lett å overse/ ikke tenke over i lærerhverdagen. Tror vi alle ønsker at vårt klasserom skal være et inkluderende sted for alle, men det er ikke alltid man er like bevisst på utfordringer for ulike minoritetsgrupper (spesielt om man ikke tilhører dem selv), og derfor er det så viktig med forelesninger som denne! Var veldig spory å ta det digitalt på så kort varsel. Synes det fungerte overraskende godt, mye takket være en dyktig foreleser!»

²⁷ Markussen, E. og Seland, I., 2012: *Å redusere bortvalg – bare skolens ansvar? En undersøkelse av bortvalg ved de videregående skolene i Akershus fylkeskommune skoleåret 2010-2011*. Oslo: NIFU.

²⁸ NOU 2014: 7, 2014: *Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

«HELT TOPP med ordentlige eksempler som er relevant for oss lærere! Mange gjesteforelesere glemmer hvem de snakker til, men følte dette var skreddersydd for oss og sååå mye fint og viktig!»

«Veldig nyttig informasjon, alle lærere bør ha besøk av dere!»

«Det var veldig bra å ha dette med i undervisningen. Skulle ønske vi kunne hatt mer om det. Veldig dyktig og engasjerende foreleser med et genuint ønske om å hjelpe oss og ungdom!»

«Utruleg flott framstilling av tema og eventuelle problemstillinger. Likte særs godt gruppearbeid med caser og videosnutter. Føler meg meir rutta til å vere ein open og varm lærer etter denne forelesningsøkta. Heia mangfald!»

«Dere gjør et så viktig arbeid - tusen takk for at dere informerer, skolerer og skaper dialog. Nå føler jeg meg bedre rusta til å bli en god lærer for *alle* mine elever.»

«Jeg synes det kan virke litt vanskelig å vite hvordan man skal håndtere elever (eller andre) som er lhbt da jeg ikke har nære venner eller folk som er dette. Føler dette har ført til at det er litt vanskelig å vite hva som er greit å si eller ikke. Etter denne presentasjonen føler jeg at det kom tydelig frem hva som ofte er beste løsning, eller hvordan man kan prøve seg frem.. Betyggende å få slik hjelp og nå føler jeg meg mer beredt på å håndtere slike saker. Synes Rosa kompetanse gjør en veldig viktig og bra jobb! :)»

«Jeg synes denne digitalforelesningen var kjempe nyttig. Jeg lærte masse nytt samt lært viktige begreper og hvordan vi som fremtidige lærere kan utgjøre en forskjell for ALLE elever i klasserommet. :-))»

«Utrolig bra opplegg! Jeg synes det er betryggende å få vite mer om disse temaene fra troverdige kilder. Tror at veldig mange får informasjon om disse teamene på plattformer som for eksempel youtube, og det kan være utrolig nyttig, men det er ikke like enkelt å være trygg på informasjonen.»

«Tankevekkende, varmt, viktig, engasjerende, informativt og praktisk rettet. Dette kan vi alle ta med oss både som (med)menneske, forelder, pedagog, kollega ... Takk! Du er dyktig.»

«Dette har vært helt nydelig og ytterst nødvendig kursing og gitt et supert tillegg i min pedagogiske verktøykasse! Vi trenger en tydeligere bevisstgjøring rundt eget og andres (les elevers) språkbruk, og vi må bli flinkere til å endre/forlate "normspråket". Jeg har fått mange gode tips til hvordan man kan øve på å bruke andre ord og setninger. Jeg støtter deg 100% i at anerkjennelse og det å si noe positivt først i kommunikasjonen er GULL, fremfor å fremstå som en bekymret voksen. TUSEN TAKK!»

«Beste foredraget på ILU hittil i år! Veldig viktig tematikk, formidler det på en utrolig god måte. Fortsett the good work.»

«Takk for tips til materiale jeg kan bruke i undervisning og konkrete tips til hva jeg kan si og gjøre i klassen for å bidra til et inkluderende samfunn!»

«Veldig fint og nyttig å få informasjon og kunnskap som vi kan ta med oss videre til våre elever.»

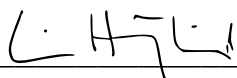
I Rosa kompetanse anser vi skolen for å være en arena der det er av avgjørende betydning både faglig og sosialt at voksenpersonene innehar kompetanse om kjønns- og seksualitetsmangfold. Vi har utviklet et tiltak vi er stolte av, og som vi får tilbakemeldinger om at er viktig for utdanningsfeltet.

Alle skoler og lærerutdanninger som har ønsket Rosa kompetanse skole velkommen i 2020 har gitt oss svært positive tilbakemeldinger. Vi erfarte at vår raske tilpasning over i det digitale muliggjorde tiltakets arbeid og at vi gjennom 2020 derfor har nådd målsettingene våre på en tilfredsstillende måte.

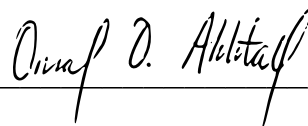
Når denne rapporten skrives i 2021, er vi alle fortsatt inne i en utfordrende tid på grunn av koronapandemien. Til tross for at vi erfarer at våre kurs er aller best og mest relevante når vi møter folk ansikt til ansikt, ser vi det som en styrke for tiltaket at vi i 2020 måtte tilegne oss digital kunnskap og digitale verktøy som også vil kunne komme til nytte når myndighetenes tiltak er avsluttet.

Vi er takknemlige for at Utdanningsdirektoratet valgte å videreføre og styrke tiltaket i 2020, og vi er takknemlige for at utdannings- og forskningskomiteen for 2021 foreslo og vedtok ytterligere stabile rammer for tiltakets videre arbeid.

Oslo, 23/06/2021

Lin Hauglund
Sekretariatsleder
FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

Omar Orhan Akhtar
Leder, Rosa kompetanse skole
FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold

Vedlegg:

1. Årsregnskap Rosa kompetanse skole 2020
2. Revisorberetning Rosa kompetanse skole 2020
3. Årsregnskap FRI 2020
4. Noter til årsregnskap FRI 2020
5. Revisjonsberetning til årsregnskap FRI 2020
6. Årsrapport FRI 2020
7. Oppsummering evalueringer 2020
8. Hovedfunn skoleundersøkelsen Skeiv Ungdom 2015
9. Rosa kompetanse skoles styringsgruppe per dags dato
10. Program nettverksseminar 2020
11. Rosa kompetanse skolebrosjyre
12. Rosa kompetanse skoles plakat 2015
13. Rosa kompetanse skoles plakat 2016
14. Rosa kompetanse familieplakat 2017
15. Veileder familieplakat 2017
16. Undervisningsopplegg 1.-10 trinn revidert 2020
17. Samarbeidsavtale Rosa kompetanse skole og Fagforbundet
18. Samarbeidsavtale Rosa kompetanse skole og Pedagogstudentene
19. Samarbeidsavtale Rosa kompetanse skole og Skolelederforbundet
20. Samarbeidsavtale Rosa kompetanse og Skolenes landsforbund

<https://foreningenfri.no/rosa-kompetanse/rk-skole/>